

De DGA-agenda

TaxLab 2014

Prof. dr. Ruben M. Freudenthal
Maarssen, 17 april 2014

Agenda

Familiestatuu

Bedrijfsopvolging

Invloed Europese
eigendomsbescherming

Afsluitende opmerkingen

Familiestatuut

Familiestatuuut (1)

- Een integrale regeling voor de juridische en financiële verhouding tussen de familie, haar individuele leden en de onderneming
- Welke posities kan een DGA innemen:
  - Financieel aandeelhouder (certificaathouder)
  - Zeggenschapsaandeelhouder
  - Lid bestuur Stichting AK
  - Prioriteitsaandeelhouder (primus inter pares)
  - Bestuurder holding (doorslaggevende zeggenschap in groep)
  - Lid MT onderneming (algemeen financieel, operationeel, commercieel directeur)
  - Werknemer onderneming
  - Commissaris onderneming

Familiestatuuut (2)

- Welke beslissingen komen allemaal aan de orde binnen een familiebedrijf?
  - Wie kan (financieel) aandeelhouder zijn?
  - Wie kan stemmen in de algemene vergadering van aandeelhouders?
  - Wie hakt knopen door bij een impasse?
  - Wie benoemt / ontslaat het bestuur van de holding?
  - Wie bepaalt beloning?
  - Wie benoemt / ontslaat het MT van de onderneming?
  - Wie bepaalt beloning?
  - Wie neemt personeel aan of ontslaat personeel?
  - Wie bepaalt beloning?
  - Wie benoemt / ontslaat de commissarissen?
  - Wie bepaalt beloning?

Familiestatuuut (3)

- Welke gebeurtenissen vragen om een goede regeling binnen het familiebedrijf?
  - De uitkoop van een van de (klein)kinderen door het bedrijf
  - De uitkoop van een van de (klein)kinderen een andere aandeelhouder
  - Meerdere (klein)kinderen die solliciteren naar dezelfde functie
  - Geen van de (klein)kinderen solliciteert naar een functie
  - Een van de aangetrouwden solliciteert naar een functie
  - Ieder kind heeft een 'eigen' opvolger in gedachten
  - Een werknemer wordt lid van de familie
  - De concurrent brengt een bod uit
  - Er moet externe financiering komen
  - Er is sprake van een (v)echtscheiding
  - Overlijden
  - Dementie, coma, psychische aandoeningen
  - Adoptie
  - Kinderloosheid
  - Lichamelijke / geestelijke handicaps
  - Een kind raakt van het pad af
  - Ongewenste publiciteit/inbreuk op de vertrouwelijkheid (social media)

Familiestatuut (4)

- Welke zaken regelt men derhalve in een familiestatuut:
  - Familiewaarden / gezinswaarden
  - Verhouding onderneming / familie(bezit)
  - Uitstap-regeling (interne marktsysteem)
  - Ondernemingsvermogen / privévermogen
  - Dividendpolitiek
  - Leensysteem
  - Aannee / beloning / selectie / opleiding
  - Posities (langstlevende) aangetrouwden
  - Voogdij / bewind casting (rol aangetrouwden?)
  - Conflictenregeling
  - Familie-vergaderingen (partnerprogramma)
  - Wie krijgt welke informatie (niet)?
  - Periodieke herziening

Familiestatuut (5)

- Relatie tussen familiestatuut en overige regelingen

Familiestatuut kan niet los gezien worden van:

- De testamenten
- De huwelijkse voorwaarden
- De statuten van alle vennootschappen
- De statuten van een evt. STAK
- De aandeelhoudersovereenkomst

Bedrijfsopvolging

Bedrijfsopvolging (1)

- Bedrijfsopvolgingsregeling in de IB en SW zijn van groot belang voor de continuïteit van de onderneming
- Volgens de economische modellen moeten er de komende jaren aanzienlijke aantallen bedrijfsopvolgingen in het familiebedrijf gaan plaatsvinden (maar...?)
- De bedrijfsopvolgingsregelingen zijn zeer complex geworden in de uitvoering, en de belastingdienst werkt ook niet altijd mee
- Wat zijn de afgelopen tijd de grootste struikelblokken geweest bij de toepassing van de bedrijfsopvolgingsregelingen in de IB en SW?:
  - de vaststelling van de vraag wat een onderneming is
  - na de vaststelling van de aanwezigheid van een onderneming; wat is beleggingsvermogen
  - de voortzettingseis
  - de dienstbetrekkingseis
  - cumprefs

Bedrijfsopvolging (2)

- Verschillende technieken:
  - schenking van aandelen in de holding
  - verkoop van aandelen in een werkmij. door een holding
  - schenking van aandelen in een werkmij. door een holding
  - emissie van aandelen in de werkmij. aan de kinderen
  - inkoop van aandelen in de werkmij. ten laste van de ouders
  - verlettering van aandelen
  - omzetting van gewone aandelen ouders in cum.prefs
  - afsplitsing van een deel van de werkmij. gevolgd door participatie kinderen
  - aangaan van een VOF met de kinderen
- Sinds 1-1-2010 is de oorspronkelijk vrijwel nooit toegepaste techniek van schenking van aandelen interessant geworden, maar ...

BOF: Inleiding

- Hoofregel “IB geen issue bij overlijden” geldt niet meer
- Doorschuiven AB-claim geen automatisme meer
- Minder vaak latentie toepassen (art. 20, vijfde lid, sub c juncto art. 20, zesde lid SW (6,25%))
- Vaker acute heffing toepassen (art. 4.16, eerste lid, sub e, IB (25%))
- Let op: BOF SW $\neq$ BOF IB

BOF: Overzicht van de faciliteiten

Doorschuiffaciliteiten in de Wet IB 2001:

- Box 1 onderneming (art. 3.59 IB e.v.)
- Box 2 onderneming (art. 4.17 IB e.v.)
- TBS Vastgoed (art. 3.95 IB)

Vrijstellingen in de SW 1956:

- Box 1 onderneming (art. 35c, eerste lid, sub a en b, SW)
- Box 2 onderneming (art. 35c, eerste lid, sub c, SW)
- TBS Vastgoed (art. 35c, eerste lid, sub d, SW)

Uitstelfaciliteiten in de Invorderingswet 1990:

- Box 1 onderneming (art. 25, zeventiende lid, INV)
- Box 2 onderneming (art. 25, negende en elfde lid, INV)
- TBS vastgoed (art. 25, veertiende en zeventiende lid, INV)

De fiscale regeling bij bedrijfsopvolging (hoofdlijnen)

- Inkomstenbelasting:
  - doorschuiffaciliteit voor schenking en vererving van aandelen
  - geldt alleen voor ondernemingsvermogen
  - de verkrijger moet reeds 36 maanden voor de schenking in dienstbetrekking zijn
- Successiewet:
  - vrijstelling voor schenken en vererven van aandelen
  - tot € 1.028.132,-   100% vrijstelling
  - vanaf € 1.028.132   83% vrijstelling
  - geldt alleen voor ondernemingsvermogen
  - bij schenking bezitstermijn 5 jaar/bij vererving bezitstermijn 1 jaar
  - voor verkrijger geldt voorzettingstermijn van 5 jaar

BOF: vergelijking SW en IB (1)

	SW	IB
• Uitstel of afstel?	Afstel	Uitstel
• Verplichte voorperiode bij erflater?	Ja	Nee
• Verplichte voorperiode bij schenker?	Ja	Nee
• Verplichte wachttijd na overlijden?	Ja	Nee
• Verplichte wachttijd na schenking?	Ja	Nee

BOF: vergelijking SW en IB (2)

	SW	IB
• Toepasbaar op directe cum prefs?	Ja	Ja
• Toepasbaar op indirecte cumprefs?	Ja	Ja
• Onbet. overnamesom (overlijden)?	Nee	Ja
• Onbet. overnamesom (schenking)?	Nee	Nee

BOF: vergelijking SW en IB t.a.v. TBS Vastgoed

Is faciliteit toepasbaar bij:	SW	IB	INV
• Schenking TBS OG?	Ja	Nee	Ja
• Verk. TBS OG + kwijtschelding?	?	Nee	Ja
• Verdeling hvr gemeenschap?	Ja	Ja	Nee
• Vererving TBS OG (alg titel)?	Ja	Ja	Ja
• Vererving TBS OG (bijz titel)?	Ja	Ja	Ja
• Verdeling nalatenschap?	Ja	Ja	Ja

BOF: overzicht INV

Is faciliteit toepasbaar bij:	IB	INV
• Schenking AB?	Ja	Nee, dwz doorschuiven of afrekenen
• Verkoop + kwijtschelding?	Ja?	Nee, dwz (hopelijk) doorschuiven of afrekenen
• Verkoop + schuldigblijven?	Nee	Ja, renteloos (art 25, 9 ^e lid juncto art 28, 2 ^e lid, INV)
• Schenking onderlangs? (INV)	Nee	Ja, renteloos (art 25, 11 ^e lid juncto art 28, 2 ^e lid, INV)
• Verdeling hvr gem?	Ja	Nee, dwz doorschuiven of afrekenen
• Vererving AB (alg titel)?	Ja	Nee, dwz doorschuiven of afrekenen
• Vererving AB (bijz titel)?	Ja	Nee, dwz doorschuiven of afrekenen
• Verdeling nalatenschap?	Ja	Nee, dwz doorschuiven of afrekenen

BOF: Geschiedenis van ondernemingsfaciliteiten

- Wetgever heeft altijd wel het ondernemerschap fiscaal willen stimuleren.
- In diverse belastingwetten komen fiscale faciliteiten voor die ondernemerschap ondersteunen
- Voorbeelden:
  - zelfstandigenaftrek
  - geruisloze inbreng in de BV
  - fusies en splitsingen
  - bedrijfsopvolging voor eenmanszaken
  - ondernemingsvrijstelling in de Vermogensbelasting
  - ondernemingsvrijstelling in de Successiewet
- In de SW is de faciliteit de laatste jaren fors verbeterd qua hoogte
- In de IB is de faciliteit enerzijds fors verbeterd, anderzijds fors verslechterd
- ‘Het’ criterium is ‘ondernemerschap’ geworden

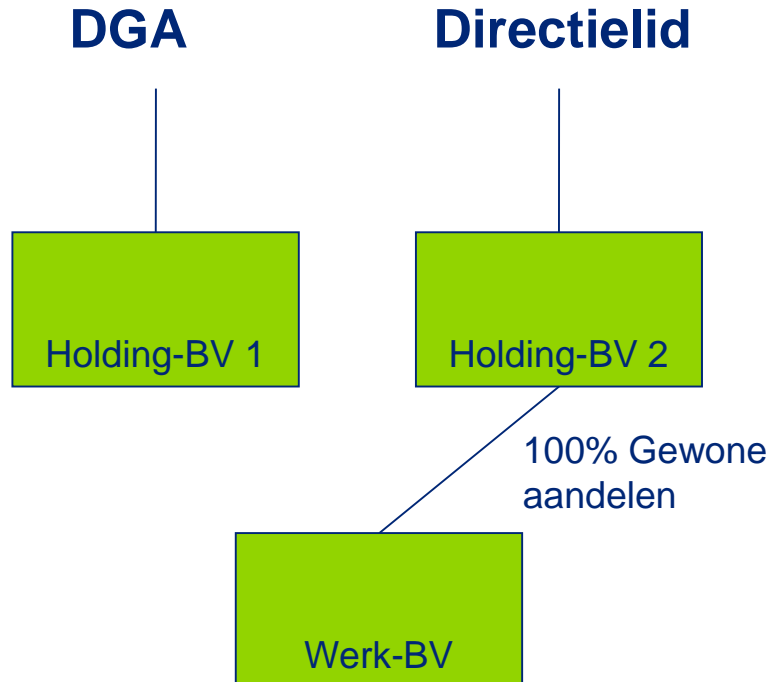
BOF: Het ondernemerschap als toetscriterium (1)

- Ondernemerschap in fiscale zin is niet hetzelfde als ondernemerschap volgens de ondernemer ...
- Ondernemerschap heeft in verschillende fiscale wetten ook een verschillende betekenis
  - inkomstenbelasting (organisatie van kap. en arb. etc.)
  - vennootschapsbelasting (vermogensfictie/concurrentiecriterium, FBI-discussies)
  - omzetbelasting (geen winststreven, econ. activiteit)
  - successiewet (?)
- Het belang van de kwalificatie onderneming is enorm toegenomen met de optimalisatie van de BOF en de zwaarte van de heffingen zonder faciliteit
- In de praktijk lijkt de discussie over het ondernemerschap vooral een grote rol te spelen ten aanzien van:
  1. vastgoed
  2. leningen/overnamevorderingen
  3. cumpref-structuren uit oude bedrijfsopvolgingen
  4. cashposities

BOF: Het ondernemerschap als toetscriterium (2)

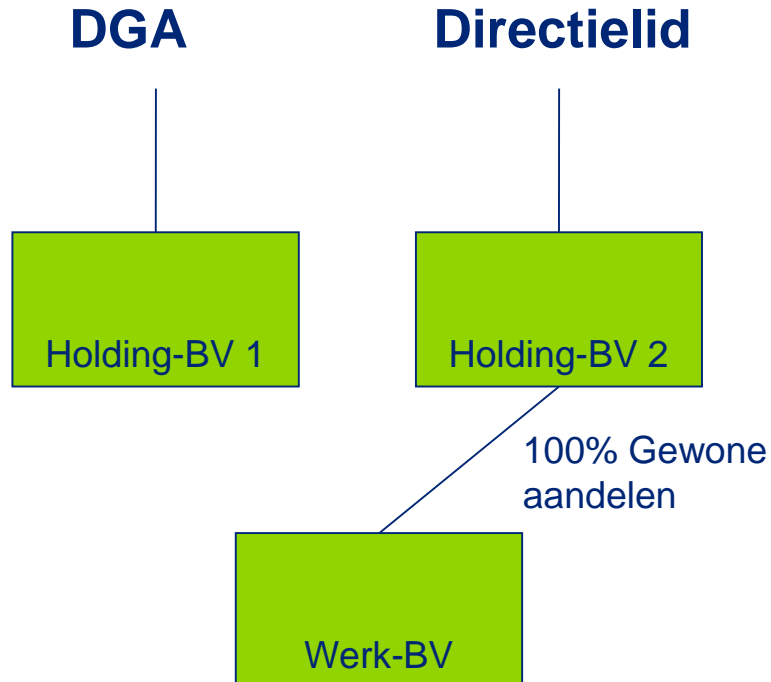
- Ad 1: Specifiek voor vastgoed/vastgoedsector is het ondernemerschap enorm lastig vanwege:
  - het duale karakter van vastgoed bestemd voor de exploitatie
  - de gewijzigde marktomstandigheden
- Ad 2: problematiek van leningen/overnamevorderingen:
  - hoe zeer is een overnamevordering een 'belegging'?
  - risicoprofiel van leningen aan de overnameholding van de kinderen/opvolger?
  - is dit niet eigenlijk 'private equity'?
  - in welke mate wordt de economische ontwikkeling belemmerd door een strikte beoordeling van overnamevorderingen en 'zachte leningen'?
- Ad 3: CumPrefstructuren
  - met alle goede bedoelingen opgezette oude structuren kunnen door diverse omstandigheden nu blijken niet 'goed' te zijn
- Ad 4: cashposities
  - waarom zou elke euro cash per definitie een belegging vormen?

Casus 1: Schenking aan 'externe' opvolger

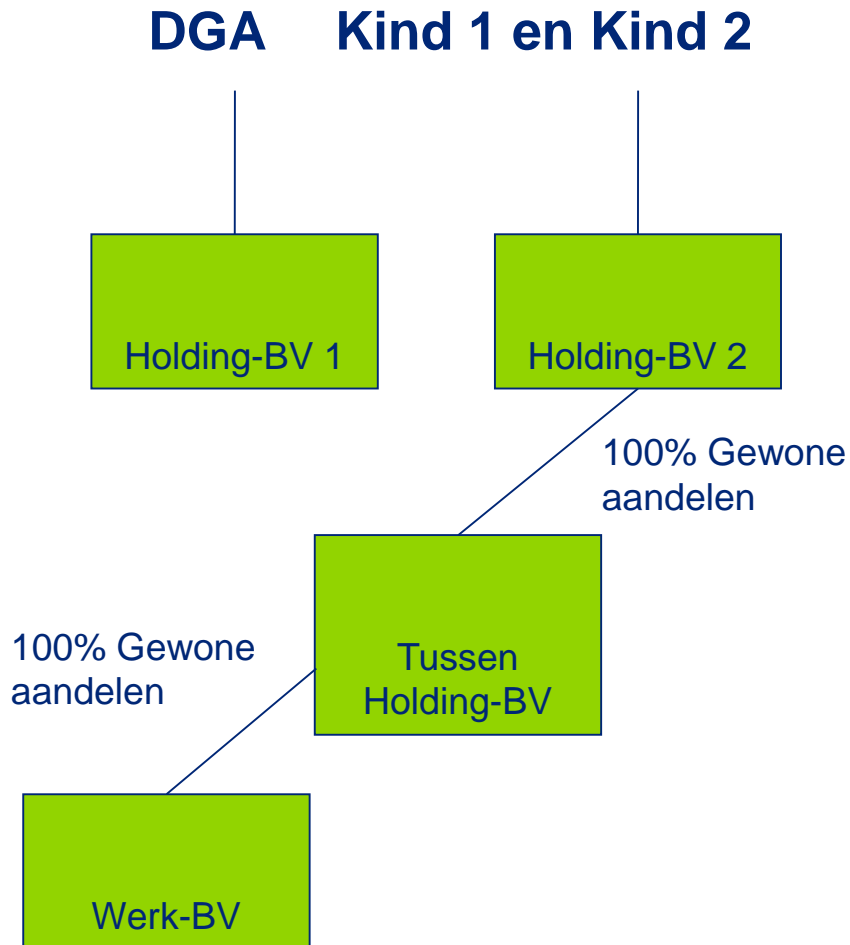
- DGA heeft tientallen jaren de werk-BV gehad via de holding
- Directielid is sinds 10 jaar werkzaam bij onderneming
- Faciliteiten toepasbaar?

Casus 1: Schenking aan 'externe' opvolger

- Uitwerking:
  - de BOF is niet strikt beperkt tot kinderen, hoewel dat vaak wel wordt gedacht
  - schenking van aandelen aan een directielid/personeelslid kan dus wel degelijk
  - angst van fiscus voor Loon verpakt als schenking
  - wanneer is een voordeel uit een dienstbetrekking loon?
  - kortom: het kan werken!

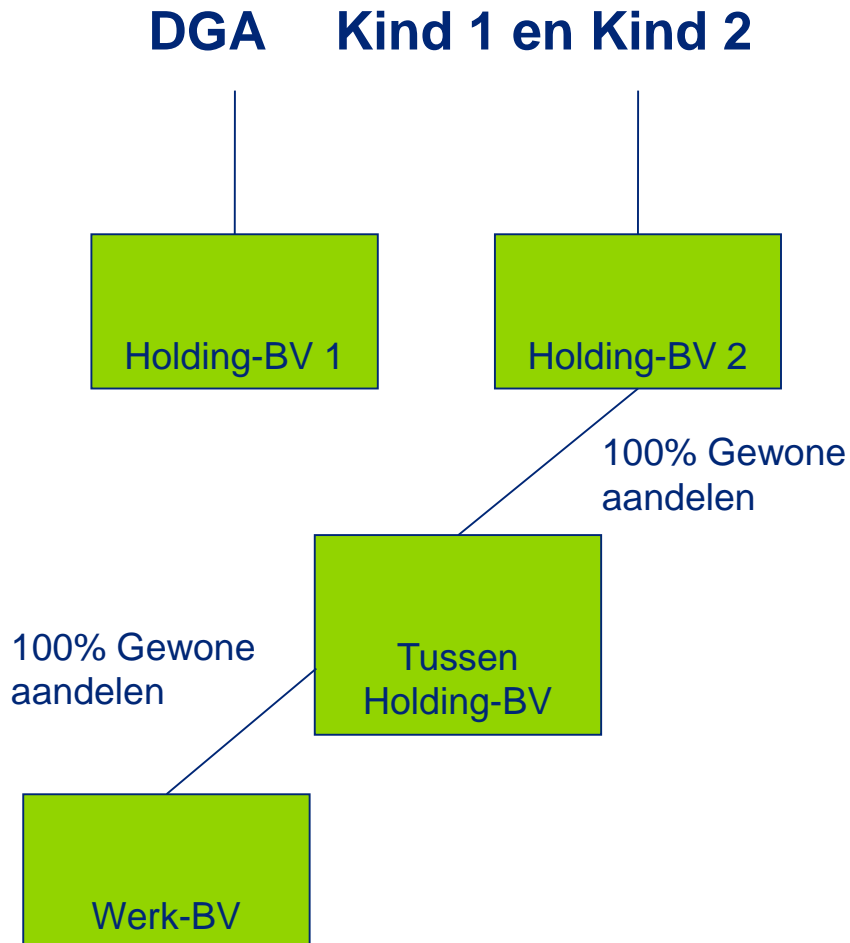
Casus 2: Schenking onderneming en verhuurd OG

- Werk-BV exploiteert sinds 2000 een jachthaven
- Tot vermogen behoren een perceel water, het lege kadeterrein ernaast, en het havenkantoor, alsmede € 3 mio. banktegoeden
- In 2003 bouwt de ondernemer op het kadeterrein 4 winkels, die verhuurd worden aan watersport gerelateerde huurders
- In 2012 worden de aandelen geschonken aan de kinderen van de DGA
- Is de faciliteit geheel of ten dele van toepassing, en hoe wordt de discussie gevoerd?

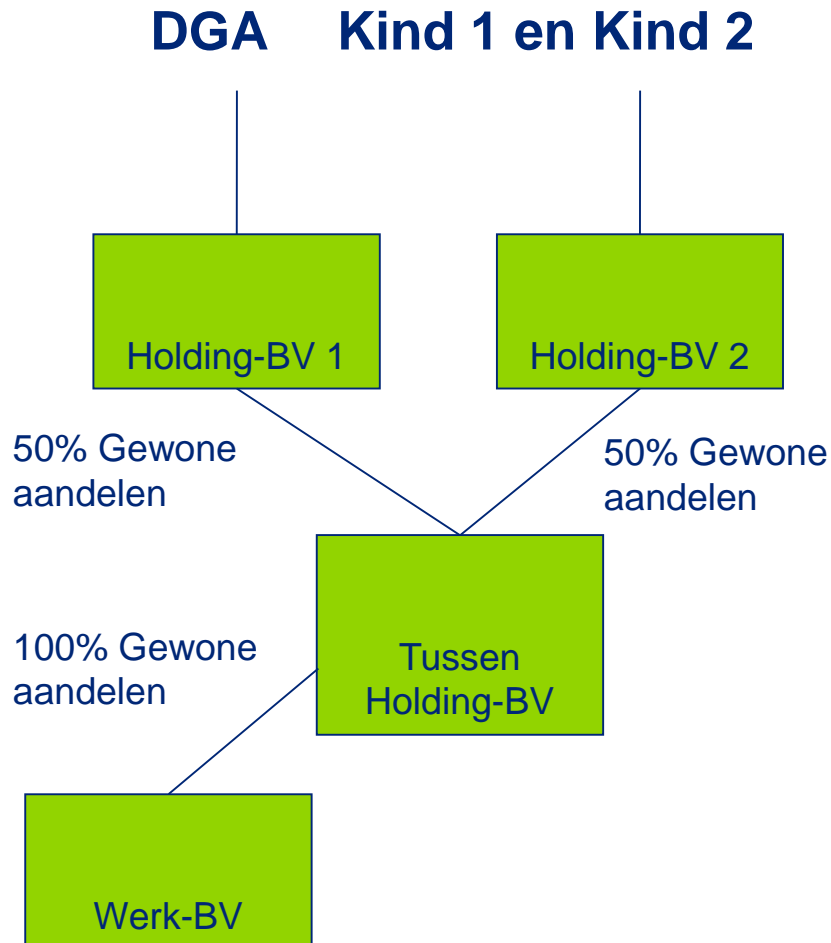

Casus 2: Schenking onderneming en verhuurd OG

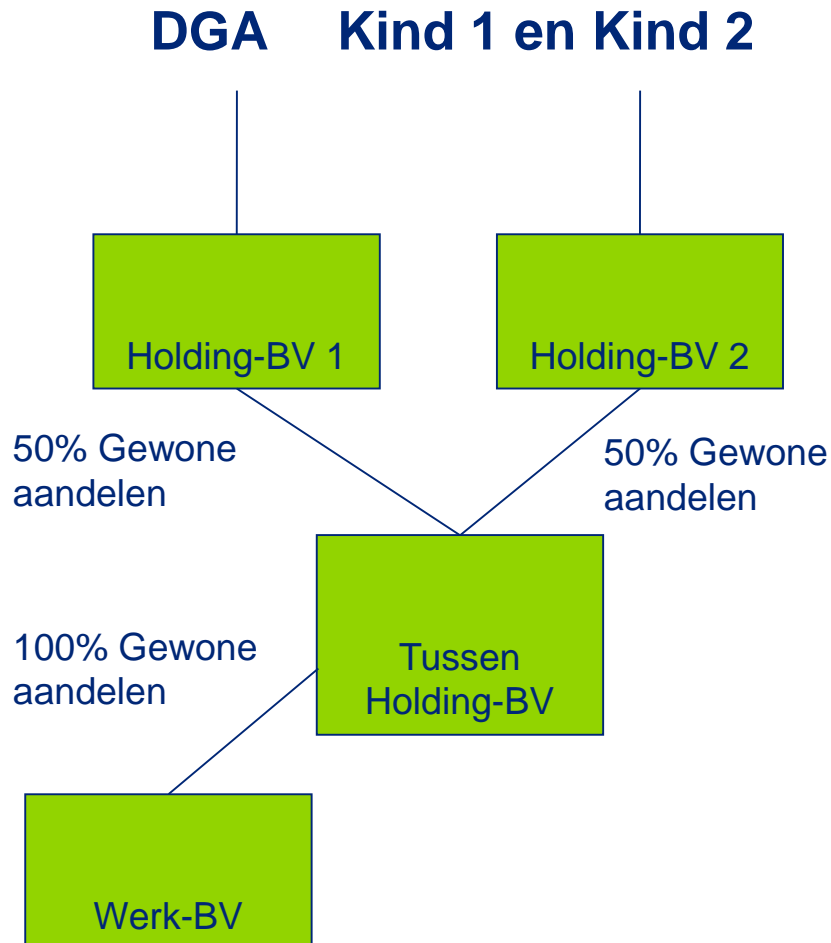
- Uitwerking:
  - voor de toepassing van de BOF gelden blijkens de parlementaire behandeling de regels van vermogensetikettering
  - bij de toepassing daarvan is er alleen sprake van een belegging indien er 'verplicht privé-vermogen' is
  - m.a.w. keuzevermogen is reeds akkoord
  - wanneer is iets keuzevermogen of verplicht ondernemingsvermogen?
  - feitelijk direct gebruik in de onderneming, of
  - toekomstige beoogd gebruik binnen de onderneming, of
  - dienstbaar aan de bedrijfsuitoefening
  - m.a.w. alle terreinen, gebouwen en waterpartijen kwalificeren!

Casus 3: Schenking + sabbatical

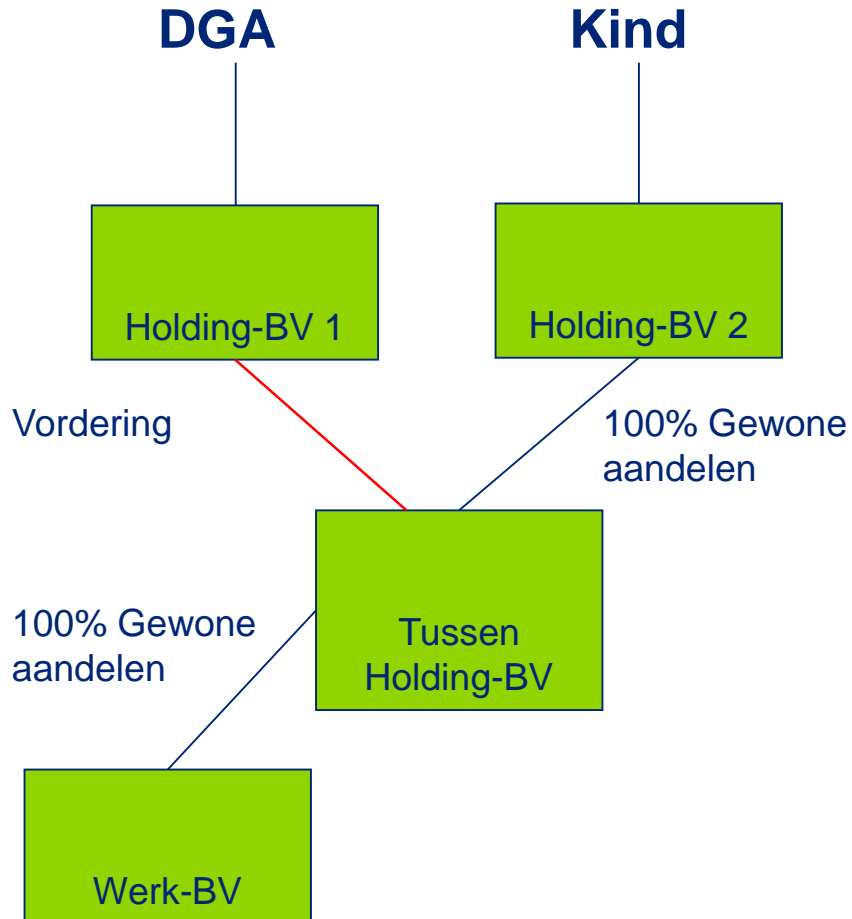
- Overdracht bedrijf afronden dmv schenking
- Kind 1 sinds 5 jaar werkzaam bij onderneming
- Kind 2 sinds 8 jaar werkzaam in bedrijf
- Kind 1 in 2012/2013 sabbatical genomen
- Faciliteiten toepasbaar?
- Advies?
- Wat te doen bij voortijdig † DGA?
- En wat als de werk-BV een seizoensbedrijf in de horeca is waar elke winter de werknemers de WW in gaan?

Casus 3: Schenking + sabbatical

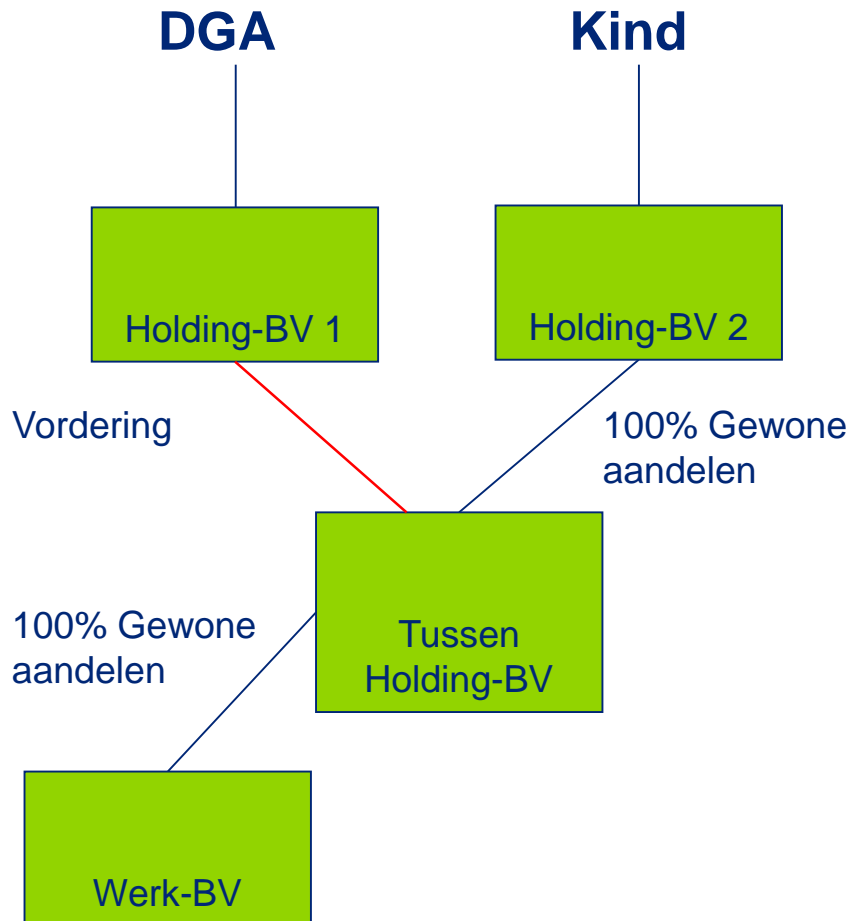
- Uitwerking:
  - in beginsel doorbreekt de sabbatical de arbeidsperiode van 36 maanden
  - maar: goedkeuring in Besl. MinFin 4 sept. 2012, pt. 5.4.4.
  - wel altijd voorleggen aan de fiscus
- - seizoenarbeiders? Niet opgelost ...

Casus 4: Oude bedrijfsoverdracht + vordering

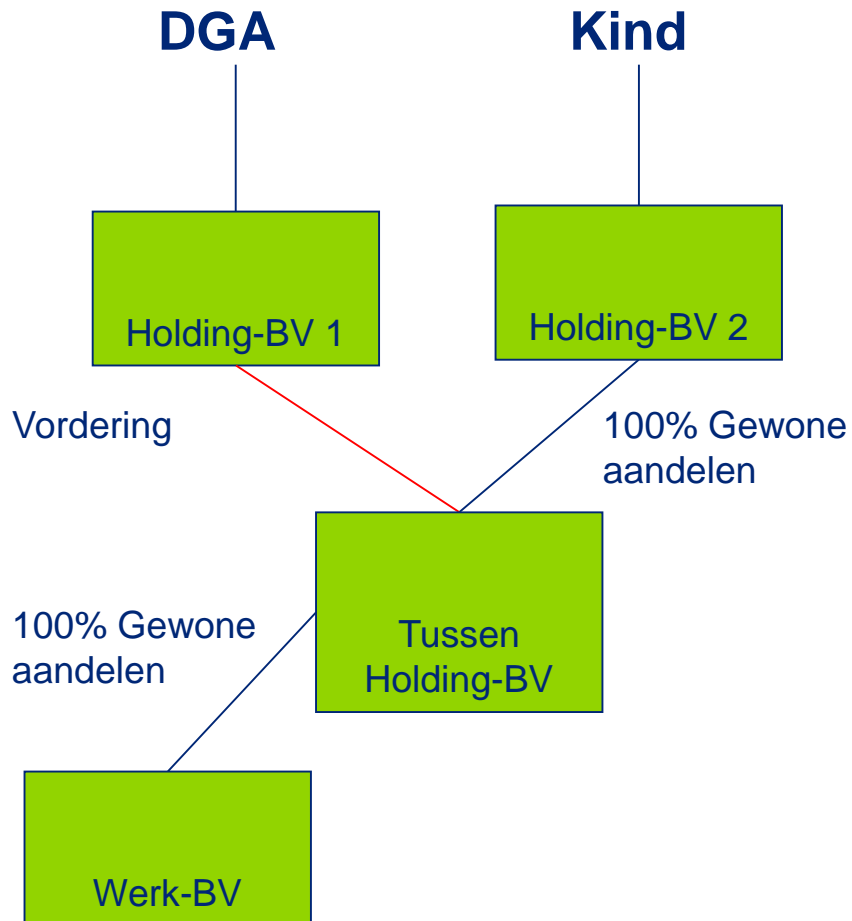
- Kind DGA is opvolger & enig erfgenaam
- Overdracht bedrijf afgerond
- Vordering Holding-BV 1 op Tussen Holding-BV
- DGA overlijdt
- Faciliteiten toepasbaar?

Casus 4: Oude bedrijfsoverdracht + vordering

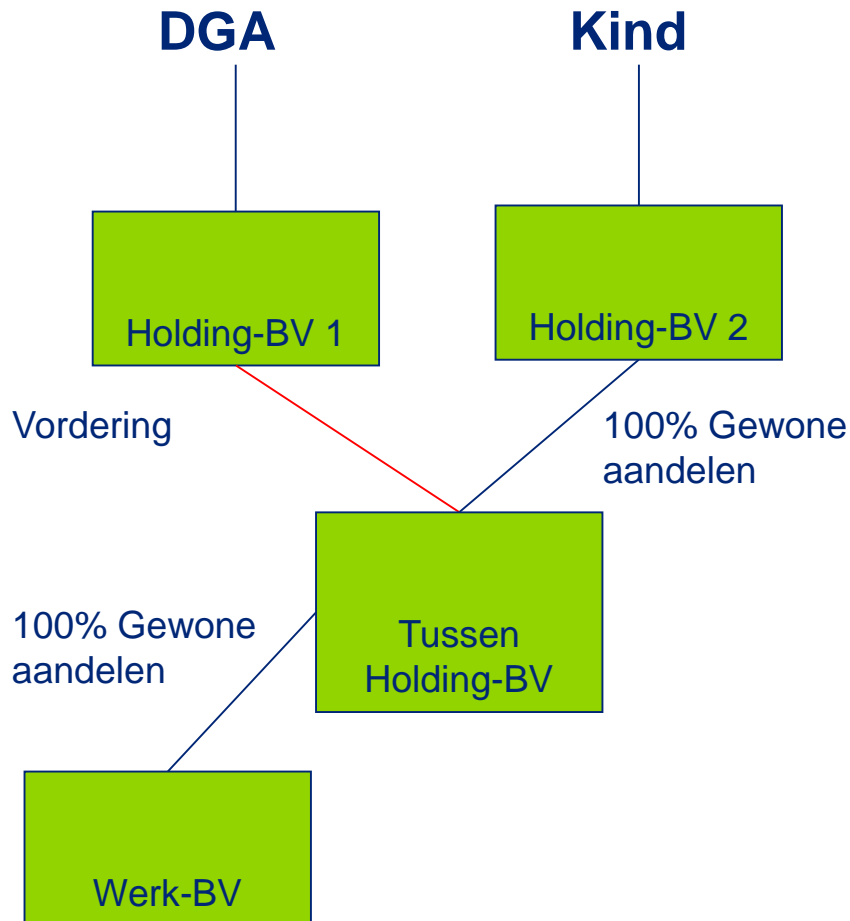
- Uitwerking:
  - de faciliteit is in beginsel niet van toepassing op een vordering, ook al is deze ontstaan uit de overdracht van de aandelen
  - art. 4.17a, lid 7 kan van toepassing zijn indien aan de voorwaarden is voldaan, maar die wettekst is wat onduidelijk
  - art. 4.17a, lid 7 is niet van toepassing indien de koopsom ooit is afgelost, maar de koper vervolgens weer heeft aangeklopt voor een lening (teruggeleende koopsom)
  - art. 4.17a, lid 7 heeft geen pendant in de SW

Casus 4: Oude bedrijfsoverdracht + vordering (vervolg)

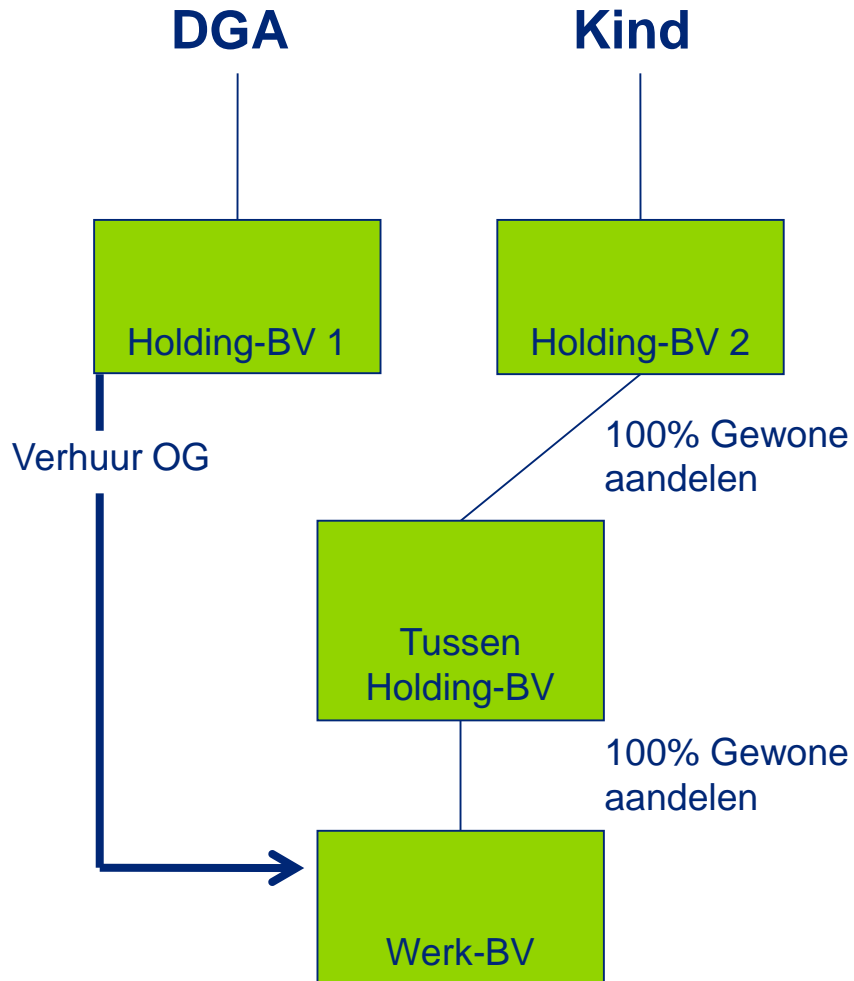
- Vordering = ingekochte cum prefs
- Vordering = teruggeleende koopsom
- Reparatie mogelijk?
- Scenario 1: vordering omzetten in gewone aandelen, en dan direct gewone aandelen in cum prefs?
- Scenario 2: vordering omzetten in gewone aandelen?
- Scenario 3: vordering omzetten in cum pref aandelen?

Casus 4: Oude bedrijfsoverdracht + vordering (vervolg)

- Reparatie mogelijk?
  - Scenario 1: vordering omzetten in gewone aandelen, en dan direct gewone aandelen omzetten in cum prefs?
volgens de wet kan dit en is 1 dag voldoende, maar volgens de parlementaire geschiedenis niet, want de gewone aandelen heb je dan niet lang genoeg in je bezit (1 jr/5 jr), dus die cumprefs kwalificeren niet. M.a.w. de gelijkstelling van cumprefs met gewone aandelen geldt niet voor de bezitstermijn?
- Scenario 2: vordering - gewone aandelen?
Ja, mits wachttijd in acht genomen (1 jaar bij overlijden, 5 jaar bij schenking)
- Scenario 3: vordering - cum pref aandelen?
Nee, de cumprefs vormen geen voortzetting van het oude AB

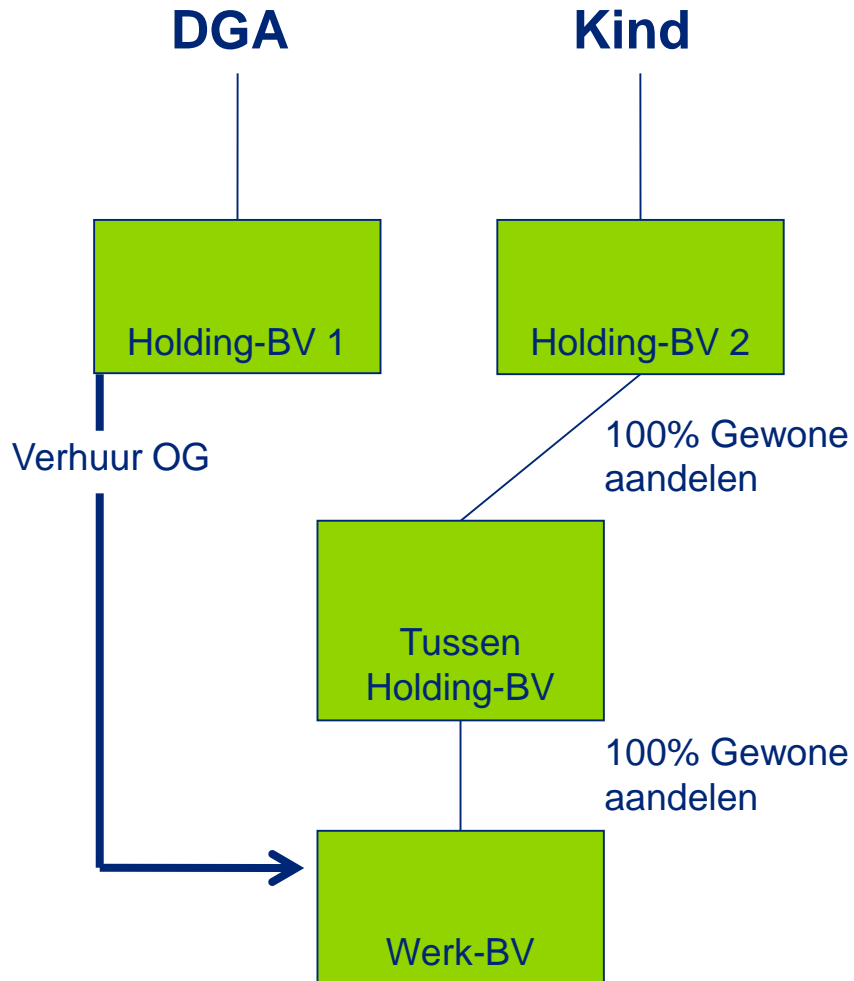
Casus 5: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG

- Kind DGA is opvolger & enig erfgenaam
- Overdracht bedrijf afgerond
- Holding-BV 1 verhuurt OG aan Werk-BV
- DGA overlijdt
- Faciliteiten toepasbaar?

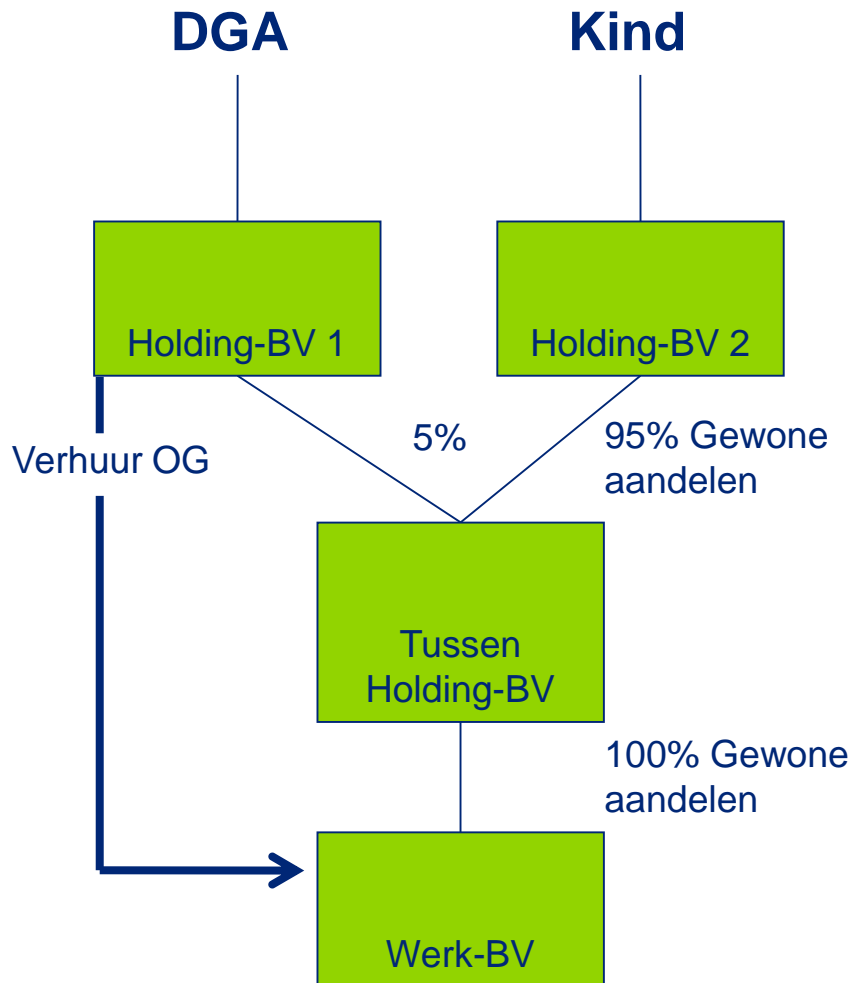

Casus 5: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG

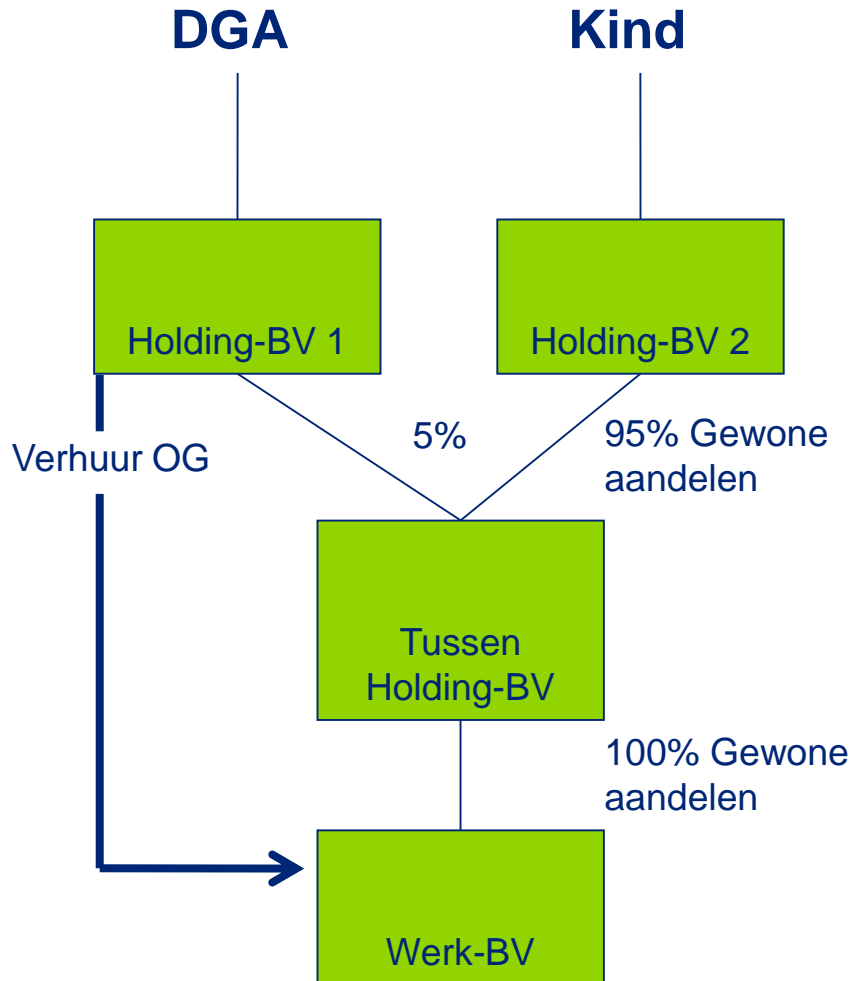
- Uitwerking:
  - Faciliteiten zijn niet toepasbaar
  - grote liquiditeitsproblemen

Casus 5: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG (reparatie?)

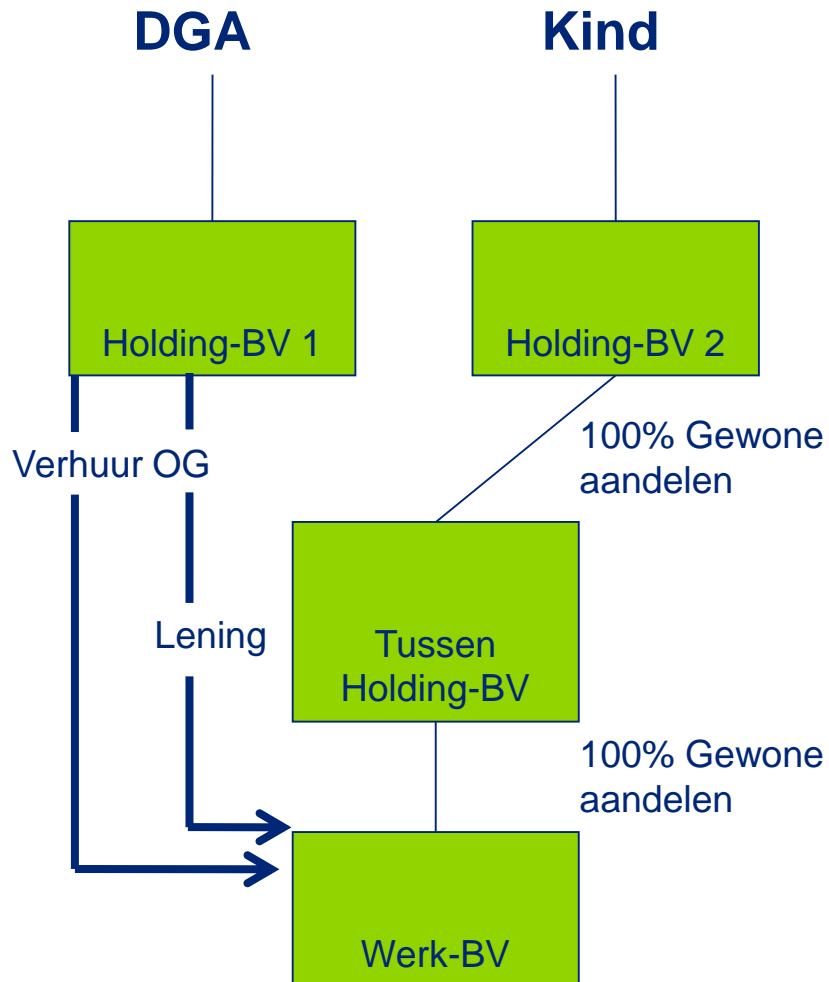
- Reparatie mogelijk?
- Stel Holding-BV 1 neemt gew aanden in Werk-BV?
- DGA overlijdt
- Faciliteiten toepasbaar?

Casus 5: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG (reparatie?)

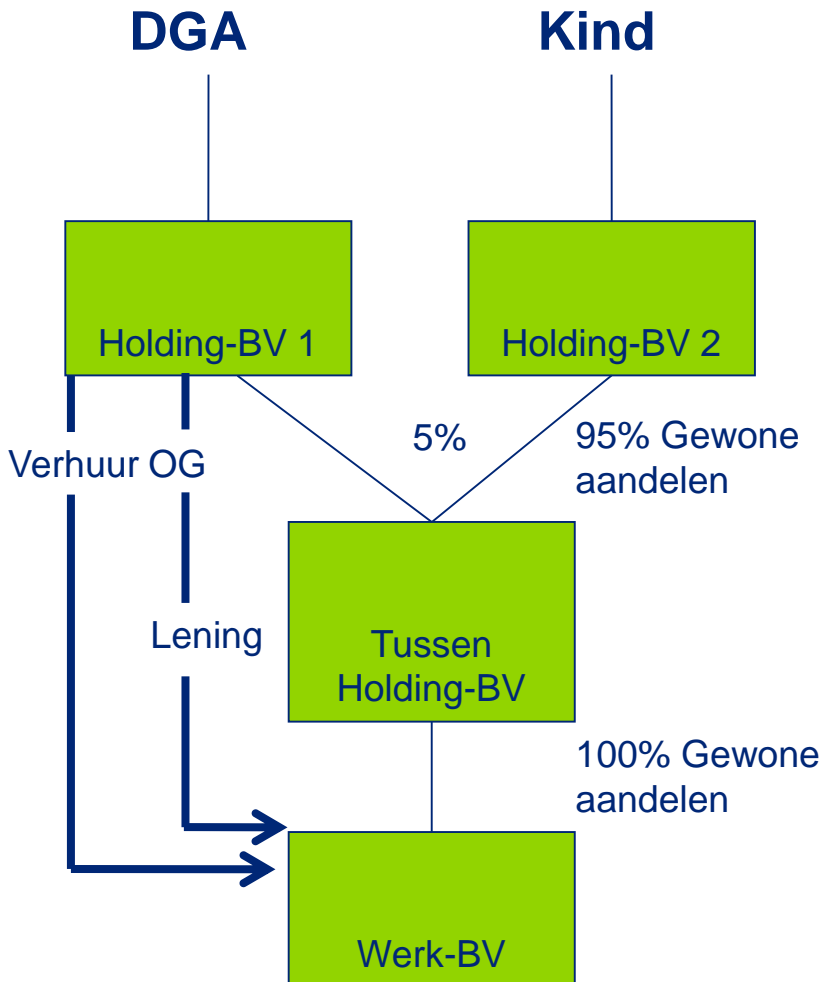
- Uitwerking:
  - na omzetting van de vordering in aandelen is de BOF toepasbaar (wachttijd in aanmerking nemen)
- Let op verbreking fiscale eenheid!

Casus 6: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG + lening

- Kind DGA is opvolger & enig erfgenaam
- Overdracht bedrijf afgerond
- Holding-BV 1 verhuurt OG aan Werk-BV
- Holding-BV 1 leent aan Werk-BV
- Waarde Werk-BV
- DGA overlijdt
- Faciliteiten toepasbaar?

Casus 6: Oude bedrijfsoverdracht + verhuur OG + lening (reparatie?)

- Uitwerking:
  - in beginsel geen faciliteiten, tenzij reparatie:
  - Holding-BV 1 neemt minimaal 5% gewone aandelen in Werk-BV
  - en dan de DGA overlijdt
  - voor aandelen en vastgoed geldt de BOF (wachtijden)
  - voor lening in principe ook wel, maar soms sputtert de fiscus een beetje tegen
- Let op verbreking fiscale eenheid!

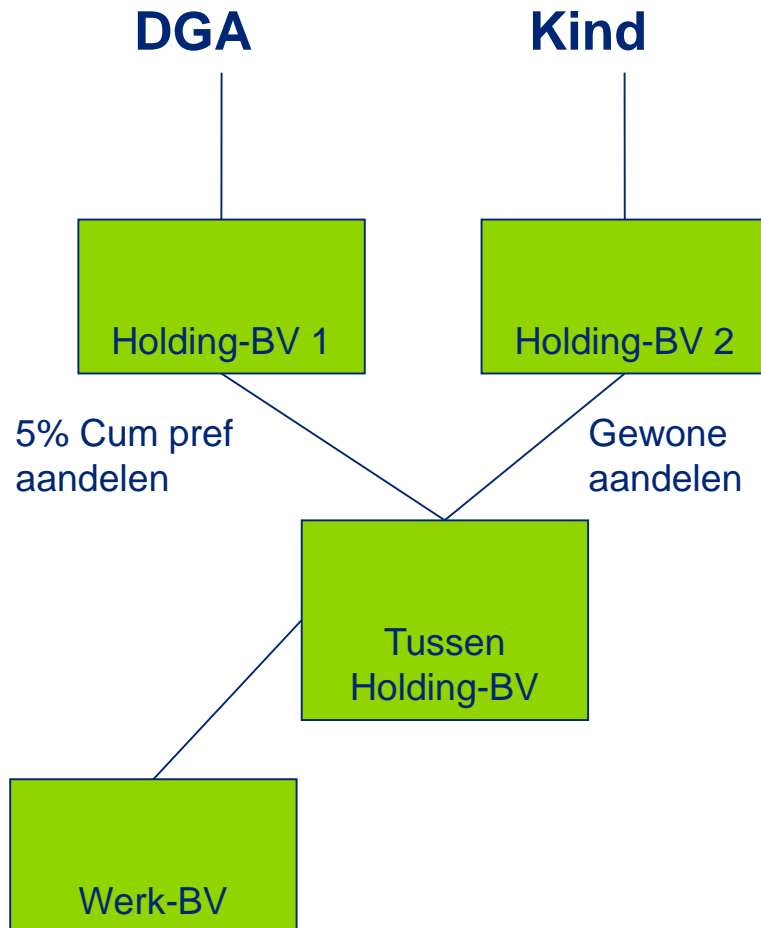
De BOF: ontwikkelingen in rechtspraak en wetgeving

- Tot nu toe weinig genereuze jurisprudentie
- Ondernemerschap lijkt vrij strikt te worden toegepast
- Procedure over discriminatie:
  - Rechtbank: regeling is discriminerend
  - Sprongcassatie
  - Conclusie AG IJzerman: regeling is beperkt discriminerend
  - HR: geen discriminatie

De herziening van een bedrijfsopvolging 'oude stijl'

- Traditioneel werden veel bedrijfsopvolgingen vormgegeven door omvorming van de gewone aandelen in cumprefs, met uitgifte van nieuwe aandelen aan de volgende generatie
- Problemen:
  - Kwalificeren de CumPrefs wel voor de BOF?
  - wat is bij een overdracht/overgang van de aandelen naar de volgende generatie de waarde van de CumPrefs?
  - kun je weer van de CumPrefs af, en zo ja, hoe dan?
  - zie casus:

De herziening van een bedrijfsopvolging 'oude stijl'

- Aandelenkapitaal is als volgt opgebouwd
100 Gewone Aandelen á € 1.000
2.000 5% CumPrefs á € 1.000
- De jaarwinst van de Werk-BV en de Tussenholding schommelt de laatste jaren tussen de € - 100.000 en € 150.000.
- Er is een geaccumuleerd dividendrecht op de CP van € 750.000 maar dat is niet zichtbaar op de balans
- Op de balans is een EV zichtbaar van € 2,3 mio.
- De DGA wil de onderneming volledig overdragen aan de kinderen
- Hoe werkt de belastingheffing uit bij schenking van de aandelen aan de kinderen?

Invloed Europese eigendomsbescherming

Invloed van Europeesrechtelijke ‘eigendomsbescherming’ (1)

- In het verleden zijn er diverse voorbeelden geweest van invloed van Europese wet- en regelgeving op het Nederlandse belastingrecht
- De afgelopen jaren is art. 1 van het Eerste Protocol bij het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens daar bij gekomen:

Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoorde genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en de algemene beginselen van internationaal recht

De voorgaande bepalingen tasten op geen enkele wijze het recht aan, dat een staat heeft om die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boeten te verzekeren

Invloed van Europeesrechtelijke ‘eigendomsbescherming’ (2)

- Het ‘*eigendomsartikel*’ is complex in zijn toepassing
- Er moet gezocht worden naar een ‘evenwicht’ tussen vrijheid van overheidsingrijpen in het algemeen belang, het recht om belasting te heffen, en de bescherming van het eigendomsrecht van een burger
- Het toetsingsproces op basis van art. 1 EP:
  - is er een inbreuk op eigendomsrecht?
  - is die inbreuk gebaseerd op een wettelijke maatregel (lawfull)?
  - is die inbreuk gedaan in het algemeen belang? (wide margin of appreciation)
  - valt die inbreuk binnen een ‘fair balance’ tussen het belang van de overheid en de burger (daarvan is o.a. geen sprake indien er sprake is van een ‘individual and excessive burden’)
- Wat is nu een aantal malen de stelling geweest in recente procedures:
‘door een (belasting)maatregel van de overheid wordt de burger feitelijk zo zeer in zijn eigendom aangetast, dat die maatregel in strijd is met art. 1 EP

Invloed van Europeesrechtelijke 'eigendomsbescherming' (3)

- Voorbeelden:

- Box 3 heffing op basis van een aangenomen 4% fictief rendement, terwijl het werkelijke rendement veel lager is (bijv. een NL Staatsobligatie levert 0,5% rendement op, de belastingheffing is echter per saldo 1,2%. Je verliest dus geld, en de belastingdruk is meer dan 100%)
- In box 3 wordt als basis voor de heffing de WOZ-waarde gehanteerd, terwijl de werkelijke waarde veel lager kan zijn
- In de SW wordt als basis voor de heffing eveneens de WOZ-waarde genomen, terwijl ook in dat soort gevallen de WEV lager kan zijn
- Bij de introductie van de Verhuurderheffing voor sociale sector woningen wordt een extra heffing geïntroduceerd die de exploitatieopbrengsten van die panden ernstig bedreigt

Invloed van Europeesrechtelijke 'eigendomsbescherming' (4)

- Wat is nu de uitwerking van de art. 1 EP-toets in die voorbeelden:
Is er sprake van een zodanige belastingdruk (in combinatie met andere overheidsmaatregelen) dat het de individuele burger onmogelijk wordt gemaakt om een redelijk rendement te behalen op zijn bezit? Zo ja: strijdigheid met het eigendomsartikel
- Voorbeelden in jurisprudentie:
  - procedure aanpassingen in de KSB: Concl. A-G Van Hilten
  - Woz-waarde in box 3
  - Procedure tegen het Nederlandse huurstelsel: St. Fair Huur tegen de Staat d.d. 4/12/2013 (Hoger Beroep ingesteld)
  - Kort Geding tegen de Staat d.d. 9 april inzake Verhuurderheffing
- En, welke inbreuk kunt u nog bedenken...?

En dan nog dit ...

Tax agenda van de DGA

Overige aandachtspunten

- Pensioen in eigen beheer – Nog wel zo aantrekkelijk?
- Echtscheiding /overlijden – Invloed op continuïteit van de onderneming?
- Rekening courant positie DGA – Verkapt dividend?
- Aan de onderneming ter beschikking gesteld vastgoed – Box 1 heffing
- Onzakelijke leningen / borgstellingen – timing nadeel of permanent?
- Risicospreiding voor DGA – fiscaal neutraal creëren separate asset BV?
VBI?
- Financiering eigen woning – Herfinanciering vanuit BV?
- Salaris / management fee – Hoogte?

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte's more than 200,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.